

Силабус
навчальної дисципліни
Вступ до літературознавства
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	«Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»
Спеціальність	В11.041 Філологія
Спеціалізація	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач (і)	Табакова Ганна Іванівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/tabakova-ganna-ivanivna/
Контактний тел.	0669464702
Е-mail викладача:	hi_tabakova@bdpu.org.ua
Графік консультацій	четвер, 13.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/семінарські/лабораторні заняття	Самостійна робота	Звітність
3\90	16	14	60	Залік
	4	4	82	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: література, мистецтво, сюжет, аналіз, композиція, тропи, рід, жанр

Мета та предмет курсу – підготовка філологів до розуміння ключових літературознавчих концепцій аналізу художніх творів, вивчення закономірностей літературного процесу та його відображення у тексті, а також осмислення місця художнього твору в системі сучасних аналітичних підходів..

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до літературознавства» є такі:

- Висвітлити поетику літературного твору на всіх її рівнях.
- З'ясувати закономірності розвитку літературного процесу та типологію літературних явищ, міжлітературні взаємозв'язки.
- Сформулювати уявлення про новітні літературознавчі методи;
- Ознайомити з термінологічним апаратом, використовуваним сучасними літературознавчими напрямами.
- Розвинути навички аналізу художніх творів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач буде **знати**:

- провідні концепції літературознавчої науки;
- ключові категорії літературознавства в царині поетики;
- методи кваліфікованого аналізу, коментування художнього тексту

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- 1) застосовувати сучасні підходи до аналізу та інтерпретації літературних творів та феноменів;
- 2) аналізувати літературні твори в єдності змісту і форми;
- 3) самостійно працювати з літературознавчими джерелами.

Компетентності та програмні результати навчання:

СК 01 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 05 Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 07 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 13 Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз різних стилів і жанрів.

Зміст курсу:

Модуль 1 Тема 1. Природа художнього тексту. Література в системі мистецтв. Тема 2. Художній образ як основна категорія літературознавства.

Модуль 2 Тема 3. Мовна організація художнього твору. Своєрідність поетичного мовлення. Тема 4. Поетичні фігури та фоніка художнього тексту. Тема 5. Система тропів у літературному творі. Тема 6. Ремінісценція та пародія як стилістичні явища. Інтертекстуальність у літературі.

Модуль 3 Тема 7. Структура художнього твору: загальні поняття та підходи. Тема 8. Художній твір як єдине ціле: компоненти та їх взаємодія. Зміст і форма у їх співвідношенні. Тема 9. Формозміст літературного твору: дискусійні питання розмежування формальних і змістових елементів. Тема 10. Система компонентів: змістові, формальні та формально-змістові складники. Тема 11. Змістові категорії художнього твору: тема, ідея, пафос, проблематика. Задум і тематична основа тексту. Ідея як естетична оцінка зображеної дійсності. Різновиди пафосу. Тема 12. Фабула, конфлікт і характери як складники змісту. Співвідношення фабули та сюжету: спільне й відмінне. Конфлікт у системі художнього твору. Характер і його відмінність від персонажа, героя, ліричного суб'єкта та дійової особи.

Модуль 4 Тема 13. Формальні та формально-змістові елементи художнього твору: огляд і систематизація. Тема 14. Композиція та архітектоніка як формальні категорії. Сутність і принципи композиції. Композиція і сюжет: точки перетину. Сюжетна композиція та її елементи. Тема 15. Елементи сюжетної композиції: експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка. Типи композиційної організації. Зовнішня композиція та архітектоніка твору. Тема 16. Родо-жанрова організація як компонент форми. Основи генерики. Лірика, епос і драма: специфіка кожного роду. Міжродові форми. Жанр і жанровий канон. Класифікація жанрів за родами. Змішані жанрові форми.

Модуль 5 Тема 17. Основи теорії віршування. Тема 18. Проза і вірш: особливості ритмічної організації. Віршована мова як первинна форма художнього мовлення. Генеза і розвиток версифікаційних систем у зв'язку з особливостями національних мов. Тема 19. Антична метрична система: історія, категорії, мора, основні розміри. Тема 20. Силабічна та народнописенна системи віршування. Поняття цезури та її роль у силабічному вірші. Основні розміри народнописенної системи: шумка, коломийковий і колядковий вірш. Тема 21. Силабо-тонічна система: становлення, ритмічний лад, розміри. Рима та її різновиди. Строфа, її функції та основні форми.

Методи навчання:

За джерелом інформації (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація); наочні методи (робота з таблицями, схемами, словниками тощо); практичні методи (вправи на розвиток навичок аналізу художнього твору); індивідуальні завдання (підготовка презентації); інтерактивні методи (дискусії); самостійна робота.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від здобувача очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка, Zoom, Moodle.

Система оцінювання та вимоги: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях і балів за самостійну роботу).

За весь курс здобувач отримує максимум 100 балів (підсумкова оцінка). До їх складу входять: 60 балів – поточний контроль успішності на практичних заняттях, 40 балів – контроль самостійної роботи.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	60	
Самостійна робота	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

- 1 = F (критично низький рівень),
- 2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання),
- 3 = E (задовільно),
- 4 = D (задовільно+),
- 5 = C (добре),
- 6 = B (добре+),
- 7 = A (відмінно).

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 60$$

Де:

$N_{\text{практ}}$ = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40),

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях,

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (105 балів),

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу.

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 40$$

Де:

$N_{\text{сам}}$ = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 40),

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу,

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу,

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу.

Таблиця 2. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C

58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Рекомендована література

Основна

1. Будний В. Вступ до літературознавства. Львів, 2020. 301 с. URL: <http://philology.lnu.edu.ua/course/vstup-do-literaturoznavstva-slavisty>
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2001. 488 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?>
3. Літературознавча енциклопедія: у двох томах / автор-укладач Ковалів Ю.І. – Київ : Академія. (Енциклопедія ерудита). Т. 1 : А (аба) – Л (лямент). 2007. 608с. Т. 2 : М (Маадай-Кара) – Я (я-форма). 2007. 624с.
4. Моклиця М. Основи літературознавства. Тернопіль, 2002.
5. Ференц Н. Теорія літератури і основи естетики. Навчальний посібник. Київ : Знання, 2014

Додаткові

1. Астрахан Н. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с
2. Еко У. Роль читача. Поетика відкритого твору // Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів: Літопис, 2004.
3. Ковалів Ю.І. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі: монографія / Ю.І. Ковалів ; КНУТШ. Київ : Київський університет, 2012. 191 с.
4. Качуровський І. Строфіка. Київ: Либідь, 1994. 272 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kachurovskiy_Ihor/Strofika_vyd_1994.pdf?
5. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. 2-е вид., випр., допов. Київ : ВЦ «Академія», 2007.
6. Introduction to Theory of Literature with Paul H. Fry. – URL : <https://www.youtube.com/playlist?list=PLD00D35CBC75941BD>
7. Александрова, Г., Табакова, Г. (2024). Жанр іронічного детективу в зарубіжній літературі (на матеріалі «Саги про Малоссенів» Д. Пеннака). Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки (21), С. 7–14. – URL: <https://journals.bdpu.in.ua/index.php/phil/article/view/249>
8. Табакова Г. Екокритичне прочитання художніх творів на уроках зарубіжної літератури. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2022. С.384-391
9. Табакова Г.І., Пелагейченко М.Л. СТОРІТЕЛІНГ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2023. С.165-172

Інформаційні ресурси

1. Репозитарій БДПУ. URL: <https://dspace.bdpu.org.ua/home>
2. Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
3. Бібліотека БДПУ. URL: <http://catalog.bdpu.org/cgi-bin/wfinder.cgi>
4. Велика електронна бібліотека. URL: <http://www.big-library.info/>
5. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади). URL: <http://www.ae-lib.org.ua/>